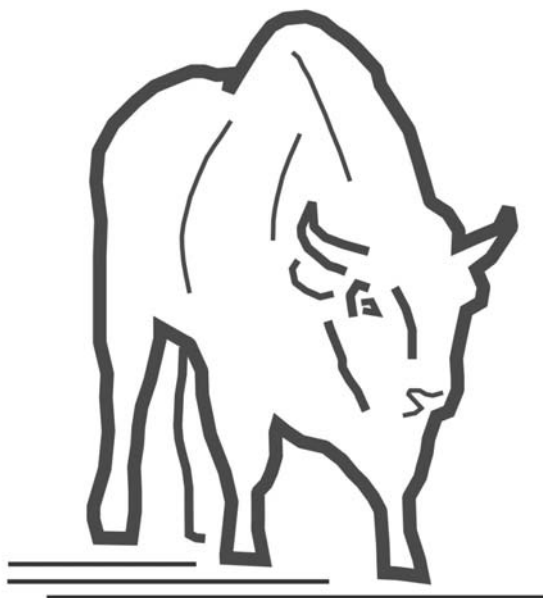

***Тези доповідей Конференції
молодих дослідників-зоологів – 2009***

*м. Київ, Інститут зоології,
8–9 квітня 2009 р.*

Зоологічний кур'єр
№ 3, квітень 2009

Тези доповідей Конференції молодих дослідників-зоологів – 2009 (м. Київ, Інститут зоології НАН України, 8–9.04 2009 р.). — Київ, 2009. — 61 с. — (Зоологічний кур'єр, № 3.) — <http://izan.kiev.ua/KMDZ09-abstr.pdf>

У збірнику подано тези доповідей Конференції молодих дослідників-зоологів України, що працюють у галузі дослідження фауни, систематики, екології, морфології тварин, палеонтології, зоогеографії та охорони тваринного світу. Загалом, протягом Конференції, представлено 61 доповідь учасників з 13 областей України та АР Крим.

Тези, включені до збірки, представлені у вигляді, в якому були подані авторами з деякими суто технічними правками. Організатори конференції не несуть відповідальності щодо науковості та змісту представлених матеріалів.

Технічне редагування: Годлевська О. В., Атамась Н. С.
Верстка: Годлевська О. В.

Трофічні зв'язки їздців-аномалонін (Hymenoptera, Ichneumonidae, Anomaloniinae)

Г. Д. Нужна

Інститут зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України

Їздці-аномалоніни (Hymenoptera, Ichneumonidae, Anomaloniinae) — первинні ендопаразити, вони так само як інші ентомофаги відіграють важливу роль у зниженні чисельності шкідників лісу та сільськогосподарських культур, зокрема таких як листовійки, горностаєві молі, шовкопряди тощо.

На основі аналізу нечисленних даних вітчизняних та зарубіжних авторів та результатів обробки колекційних матеріалів, які зберігаються в Інституті зоології НАН України, складений список хазяїв видів аномалонін.

Згідно з літературними даними представники триби Anomalonini — паразити личинок жуків-чорнотілок (Tenebrionidae). Види триби Gravenhorstiini — личинково-лялечкові паразити лускокрилих (Lepidoptera). Вони заражують гусениць, а закінчують свій розвиток, вилітаючи з лялечок. Вірогідніше за все, вони надають перевагу представникам наступних родин: Noctuidae, Sphingidae, Notodontidae, Lasiocampidae, Geometridae, Lymantriidae, Tortricidae, Thaumetopoeidae Yponomeutidae. Спеціалізація на певному виді хазяїна у аномалонін, ймовірніше за все, відсутня, і більшість із них розвиваються на кількох видах із декількох родин лускокрилих. Один вид паразита заражує зазвичай хазяїв кількох видів, що підходять за способом життя та розмірами.

В колекції Інституту зоології зберігаються великі серії *Trichomma enecator*, *Agrypon flexorium*, зібрані в місцях розмноження лучного метелика, зеленої дубової листовійки та непарного шовкопряда. Вперше як хазяї деяких видів аномалонін відмічені такі види лускокрилих: *Zegris euphemme* (Pieridae) — для *Agrypon flexorium*; *Zerynthia polyxena* (Papilionidae) — для *Barylypa delictor* та *Pandemis cerasana* (Tortricidae) для *Agrypon anxium*. Відомі також випадки інтродукції аномалонін: *Agrypon flaveolatum*, завезений в 1960–1964 рр. з Європи в Канаду, став там одним із найважливіших регуляторів чисельності зимового п'ядуна.

Історія, сьогодення та перспективи збереження популяції *Bison bonasus* в Україні

І. Ю. Парнікоза, В. Є. Борейко, В. А. Сесін

Київський еколого-культурний центр

Зважаючи на драматичне зменшення чисельності та відсутність з 2004 року об'єктивної інформації про стан української популяції зубра, проаналізовано сучасний стан популяції цього невід'ємного елемента вітчизняної фауни, з'ясовано причини її зменшення, а також окреслено перспективи заходів щодо збереження популяції.

Наразі зубри мешкають лише у 6 областях України. Данівська субпопуляція (Чернігівська область) повністю винищена. Станом на 01.01 2009 року, згідно 2-тп (мисливство), чисельність української субпопуляції становить 258 голів, однак результати незалежної оцінки поголів'я, проведеної нами, свідчать на користь існування лише близько 200 голів. Українські субпопуляції мають розбалансований статевий склад з переважанням самок, що є свідченням вибіркового відстрілу самців.

Головними причинами різкого погіршення стану популяції зубра, на нашу думку, є припинення уваги держави до питання збереження зубра, розквіт браконьєрства, а також комерційне полювання, що організовувалося Держкомлісгоспом України на зубрів під виглядом селекційного відстрілу.

В умовах, коли в результаті дій Київського еколого-культурного центру та «Екоправо-Київ» офіційні документи, що дозволяли проведення валютних полювань на зубра скасовані, необхідним є започаткування робочої групи по зубру з вчених, громадськості та чиновників при Комісії по Червоній книзі та роботі вказаної групи спільно з Міністерством охорони навколишнього природного середовища над формуванням та затвердженням довгострокової державної програми по збереженню та розселенню зубра, подібної до існуючих у Польщі, Білорусі та Росії.

Пріоритетним є також робота з пошуку місць сил та засобів для розселення зубрів на територіях природно-заповідного фонду, а також розвитку мережі природно-заповідного фонду в місцях помешкання зубрів. Наразі необхідним є створення заказників для Уладівської та Стирської субпопуляцій, а також термінове розширення заказників “Зубр” (Волинська область) та “Зубровиця” (Чернівецька область).

Необхідне підвищення охоронної категорії зубра в Червоній книзі до II – вразливий вид, який в найближчому майбутньому може бути віднесено до категорії «зникаючий», якщо дія факторів, що впливають на популяцію не припиниться.

Актуальним є створення правового механізму державної компенсації збитку, нанесеного зубрами сільському господарству, а також державної допомоги у вигляді кормів для підгодовлі тим господарствам, які утримують зубрів. При цьому ці корми можуть споживатися і іншими цінними мисливськими видами, що створює фактор вигоди утримання зубрів мисливськими господарствами. Доцільним є внесення до Постанови Кабінету міністрів України «Про перелік видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів» пункту про охорону зубрів, що дозволить більш вільно виділяти кошти з обласних екологічних фондів.

Необхідною є також ціла низка заходів еколого-освітнього характеру. Для привернення уваги вчених, громадськості та органів влади до проблеми збереження зубра в Україні коаліцією екологічних організацій України, Теріологічною школою за підтримки Міністерства охорони навколишнього природного середовища України 2009 рік оголошено роком зубра на Україні.

GIS-search of woodlands suitable for creating of free-living *Bison bonasus* L. populations in Ukraine

* I. Parnikoza, ** M. Kaliuzhna

* *Kyiv Ecological & Cultural Center*

** *Schmalhausen Institute of Zoology of NAS of Ukraine*

The research is devoted to identifying territories which are potentially suitable for new bison populations in Ukraine basing on results of GIS-analyses. Earlier an estimation of a woodland size which is needed to support a stable population of this species was made: 300 km² for short-term survival of a viable population of 100 specimens; and 3000 km² for long-term survival of 1000 heads (Парнікоза, 2008). With help of GIS (ArcInfo 8.1) we analyse all forested territories with a required size in Ukraine. In case of search territories suitable for creating of herds in 1000 individuals and more a presence of transboundary woodland territories was considered too.